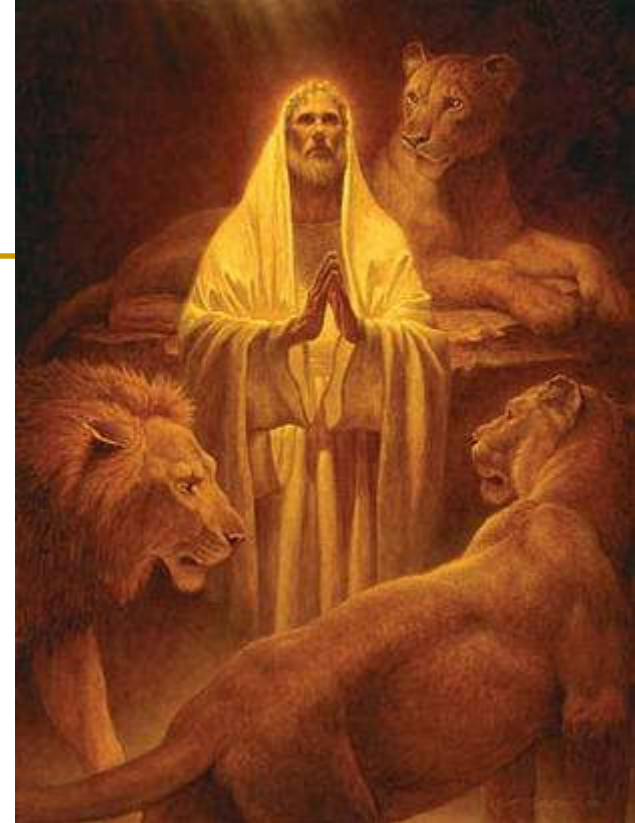

Biblija – Stari Zavjet 2019./2020.
ponedjeljak 11:15, srijeda 10:15, ECTS 6,
amdg.ffrz.hr

Daniel – prorok mudrac

**uspješan mladić na stranom dvoru:
motiv Josipa Egipatskog
u HB:
“Spisi”**

Osobita knjiga

- trojezična
 - hebrejski:
 - dolazak u Babilon (c1)
+ završna proroštva (c8-12)
 - aramejski: velika viđenja c2-7
 - grčki: molitve (c3), izvještaji c13s
 - = Dodaci u LXX
- bliska Makabejcima
 - Dn **9,27**; 11,31; 12,11 usp. 1 Mak 1,54
 - “grozota pustoši” – Zeusov kip u Hramu
- Daniel (2,48):
- babilonski velikaš Baltazar i poglavar mudraca

Produženo izgnanstvo

- ❑ Koji prorok Danielu važan u Dn **9,2**
- “Riječ Jahvina Jeremiji” (9,2)
 - ❑ veliko produženje progonstva (9,24)
 - ❑ 70 godina (Jr 25,11s; 29,10) postaje
- 70 “sedmica” (70x7) godina (Dn 9,24)
 - ❑ Tko je tumač Danielu (Dn **8,16**; 9,21)?
- Gabriel
 - ❑ Za kojih kraljeva Daniel u izgnanstvu (**1,21**; **6,1**)?
- i za Kirove vladavine (1,21; 6,29; 10,1; Kir = *povratak*)
 - ❑ ne samo do 1. (1,21), nego i do 3. godine (10,1)
- i pod Darijem (c6; 9,1; 11,1):
 - ❑ Darije: *izgradnja hrama*
- velika pokornička molitva 9,4-19
 - ❑ kao u Neh 9 i Bar 1-3

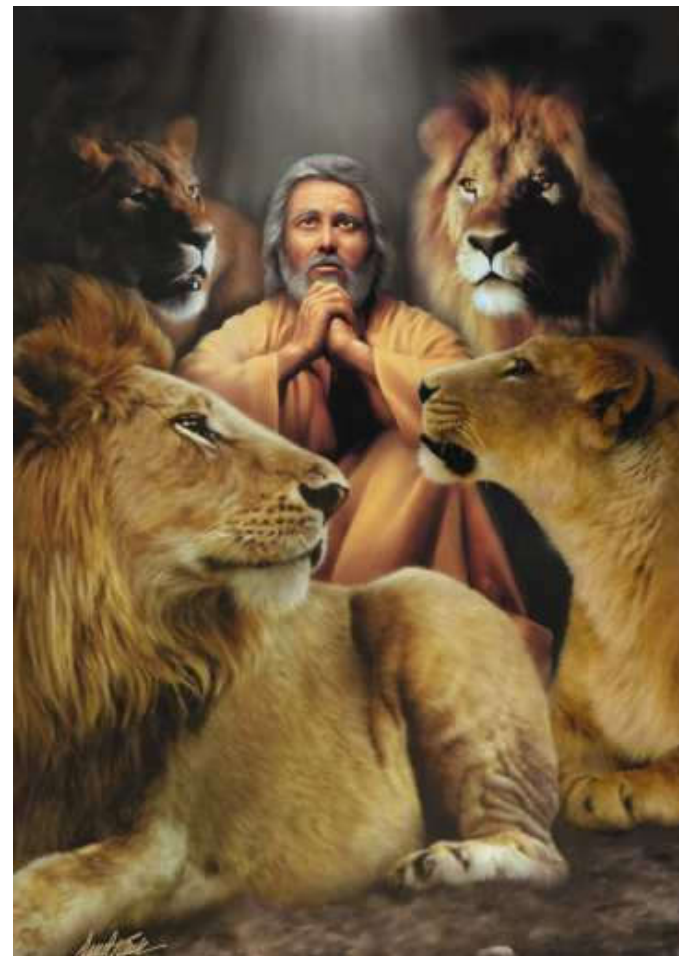
Važna proroštva

- Tko dolazi u Dn **7,13**?
- jedan kao sin čovječji (7,13)
 - O čemu proroštvo u **12,2**?
- uskrsnuće i
- konačan sud (12,2) – *Apokaliptika*
 - Redovito ljudsko iskustvo u **12,2**:
 - Buđenje od sna
 - Elementi iz stvaranja u 12,3:
 - “Zvijezde” (v3) – *A.*
 - “Vječnost” (v2s)
 - Osobno obećanje u 12,13:
 - Mirovati, potom ustati
- Pristup proroštvu u **12,4**:
 - držati u tajnosti (v4) – *A.*
 - veliko viđenje u **12,5s** – koliko osoba?
 - Trojica (usp. Post 18,1s)

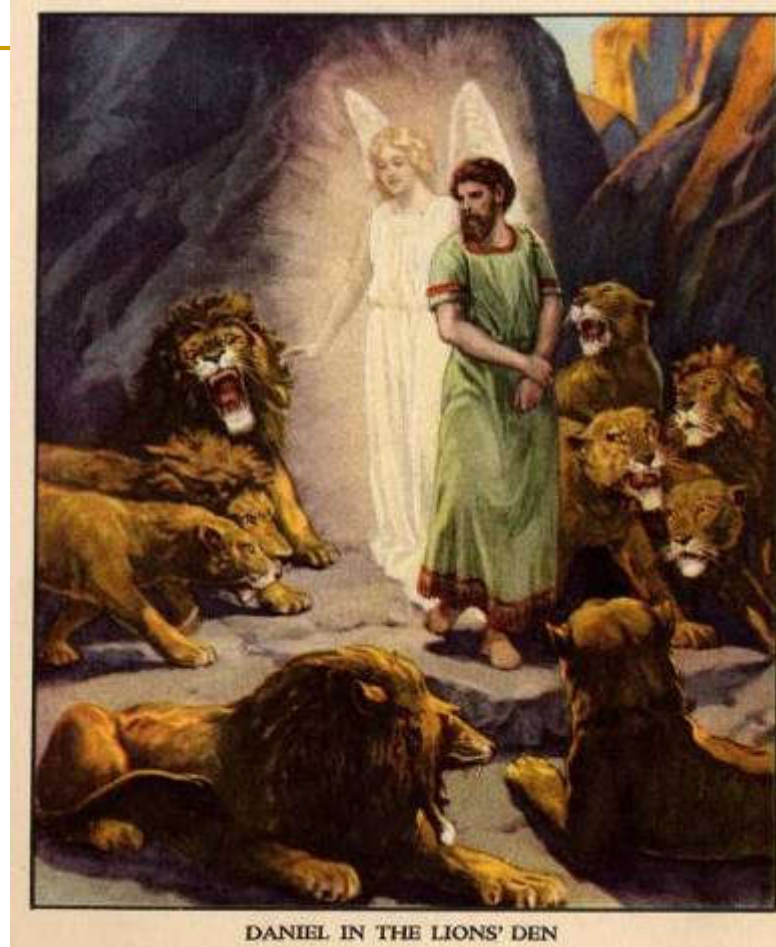
Daniel u lavljoj jami

- **Glavari: jama (6,8.13.17)**
 - Spletka, optužba 120 + 2 (6,8):
 - Molba samo kralju
- **Daniel u molitvi (10)**
- **Kralj 1,1s.7.10...**
- **Darije (obnova Hrama)**
- **Prijatelj Danielov (4.15.19)**
 - Nad svim kraljevstvom (4)
 - Žalost, spasiti (15)
 - Ne spava (19)

Spašeni prorok

- ❑ NZ-motiv u Dn 6,18:
- **Kamen na otvoru (18)**
 - ❑ Čudesan spas u v23?
- **Anđeo zaustavio lava (23)**
 - ❑ Sudbina tužitelja (25):
- **Tužitelji pogubljeni (25)**
- **Darije i Bog (17.21.27):**
 - ❑ Bog neka te spasi (17)
 - ❑ Je li te Bog spasio (21)
 - pismo svim narodima (26):
 - ❑ Živi Bog, dovijeka (27)
 - ❑ Spasio Daniela (28)

DANIEL IN THE LIONS' DEN

Biblija – Stari Zavjet 2019./2020.

ponedjeljak 11:15, srijeda 10:15, ECTS 6, amdg.ffrz.hr

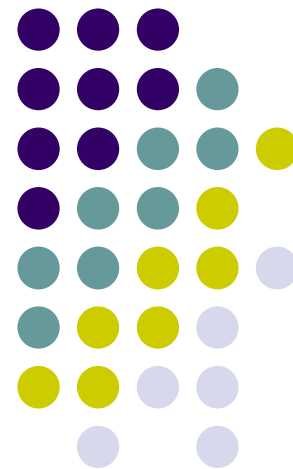
Knjiga dvanaestorice proroka

“mali”

12 spisa – jedna knjiga (?)

“veliki” proroci u HB

+ četvrti

Riječ i nalog

- Opsegom mali?
- Obadija
- Što prema “naslovu”?
 - Hošea 1,1; Joel 1,1; Mihej 1,1; Sefanja 1,1:
- 1. “Riječ Gospodnja”
דבר יהוה *d^ebar ’a^odonaj*
 - Nahum 1,1, Habakuk 1,1 i Malahija 1,1:
- 2. KS: Proroštvo, Š: osuda = “proročki nalog” *מִשָּׂא* *mašša’*
 - isti naslov
Zah 9-11.12-14
- Am 1,1
- 3. “Riječi” Amosove
(*dibrê ’amos* Am 1,1)
 - Ob 1
- 4. “viđenje” Obadijino
(*חֲזוֹן* *h^azôn* Ob 1)
- Jona, Hagaj i Zaharija:
- *povijesni uvod*

HB

LXX

Hoš	Nah	<i>Hoš</i>	Nah
Jl	Hab	<i>Am</i>	Hab
Am	Sef	<i>Mih</i>	Sef
Ob	Hag	<i>Jl</i>	Hag
Jon	Zah	<i>Ob</i>	Zah
Mih	Mal	<i>Jon</i>	Mal

Proroci i ne-proroci

- Titulu נביא “prorok” imaju:
- Habakuk (1,1; 3,1); Hagaj (1,1.3.12; 2,1.10) i Zaharija (1,1.7) – usp. Ezer 5,1
 - Proroci u Mih 3,5; Zah 13,2?
- Mih 3,5: zavode Božji narod
- Zah 13,2: uklonit ću proroke i duh nečistoće
- → odgovornost pred Bogom
 - o nekima biografija:
- npr. Hoš 1-3; Am 7; Jona; Hag; Zah
 - Tko je Hagaj u Hag 1,13?
- *glasnik Jahvin* מלאך יהוה ἄγγελος κυρίου (Hag 1,13)
- ⇔ מלאכי “Malahija” = “moj glasnik” (Mal 1,1; 3,1)
 - veza s posljednjim spisom i tumačenje proročke uloge

Okvir Knjige

- Tema u Mal 1,2 i Hoš 2,21:
- “*ljubio* sam vas” (Mal 1,2) ←
- ← “zaručit ću te sebi u *ljubavi*” (Hoš 2,21)
 - Inkluzija
- nakon “svih naroda” u Zah 12-14 →
 - narod Božji (Mal) – tko u Mal 2,1?
 - “Opominjem vas, *svećenici*”

Zaključak

- Mal 3,22-25 završetak cijele zbirke:
- “spomenite se” (v22) – Božji poziv zajednici
 - poziv na zapisanu riječ (22s):
- na Zakon (“Mojsije” v22)
- i Proroke (“Ilija” v23)
četvrti s naslovom נביא *nabi’* u XII
 - Primatelji Riječi (22.24):
- “Sav Izrael” (v22) – cjelina zajednice
- “Roditelji i djeca” (v24) – povezani naraštaji

U napetosti između institucije i karizme

**Pogled na Amosovo zvanje u
Am 7,10–17**

Zvanje “ne-proroka”

- Sukob u Bet-Elu (Am 7,10.13)
 - *Optužen pred kim (v10), od koga (v12)?*
- pred kraljem (10)
- od svećenika (12)
 - kraljevsko svetište ⇔ Amos nije prorok
 - i dom (13) ⇔ nije iz proročke obitelji ni škole (7,14)
- Ne prorokuj! (7,13.16) ⇔ Prorokuj! (7,15)
 - *Naziv u 7,12:*
- “vidjelac” (12)
- “poruči” = pošalje (10) -- Božji autoritet
- “odlazi!” = idi! (12) ----- Božji autoritet

James Tissot,
The Prophet Amos
watercolour — ca. 1888

Proročka obrana: Božji autoritet

- Božja zapovijed Amosu (Am 7,15):
- “Idi, prorokuj mome narodu”
 - Gdje je doživio zvanje (15)?
- Kod stada (Mojsije, David, Elizej)
- “mač”, “progonstvo” (11 ⇔ 17) “njegove riječi” (7,10)?
 - Od mača će pasti (7,17) – govori יהוה (usp. 4,10; 7,9.17; 9,1.4)
 - “Sigurno će u progonstvo” (5,5; 7,11.17)
- Božji postupak: לקח *lāqah* (7,15) =
- Bog ga *uzima*
 - Iz Judeje
 - Usp. Post 5,24; 2 Kr 2,9s; Ez 3,14

Proročka viđenja

- ❑ 4 + 1 viđenje (Am 7,1.4.7; 8,1; 9,1)
- “evo što mi pokaza Gospodin יהוה”
 - ❑ skakavci, oganj, visak, košarica
- “vidio sam” 9,1 (usp. 1,1)
 - ❑ Što radi nakon 1. i 2., u 7,2.5?
Uspjeh (v3.6)?
- “Oprosti!” (7,2);
- “Stani!” (7,5)
- Molitva = zagovornik
- uspješna molitva (7,3.6)
 - ❑ Poziv u 3. i 4. viđenju (7,8; 8,2)
- “Amose!” עמוס *‘amôš* (1,1; 7.8.10-12.14; 8,2) ⇔
אמוץ *‘amôš* Iz 1,1
 - ❑ 7x u Am

S. Dalí, Am 7,7: U ruci mu visak, "Biblia Sacra", 1969 by Rizzoli of Rome